

Paulatim summa petuntur.

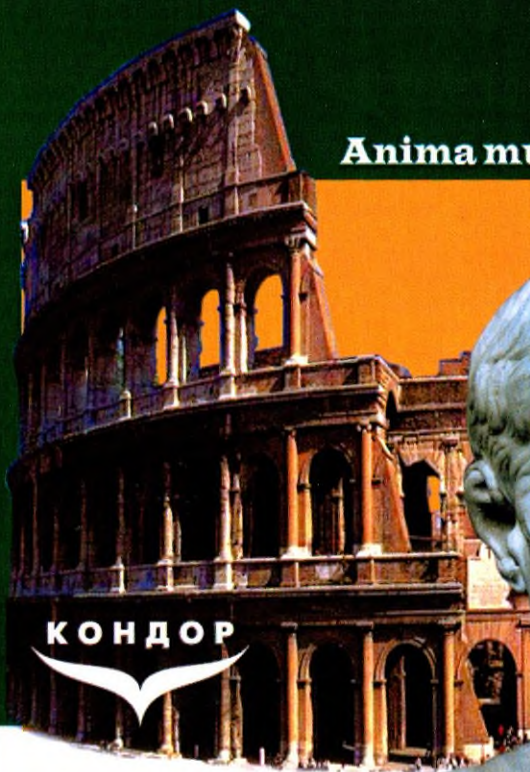
47
Г94

Ж.Г. Гуменюк
Т.В. Сторчова

Латинська мова

Quam semel errare melius terve rogare.

Anima mundi.

КОНДОР

VENI
VIDI
VICI

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА

**Ж. Г. Гуменюк,
Т. В. Сторчова**

ЛАТИНСЬКА МОВА

Навчальний посібник
для студентів гуманітарних факультетів

**Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
для студентів вищих навчальних закладів**

3-тє видання, перероблене

Київ

КОНДОР

2014

УДК 81.1.124 (075.8)

ББК 81.461 -923

Г 94

Рецензенти:

Шовковий В. М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загального мовознавства та класичної філології Інституту філології Київського національного університету ім. Т. Шевченка;

Мойсієнко В. М., доктор філологічних наук, професор, директор Інституту філології та журналістики Житомирського державного університету ім. І. Франка;

Няцу А. Є., доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри слов'янської філології та літературознавства Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича.

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів
(лист 1/11-250 від 26.01.2010 р.)*

Г-94 **Гуменюк Ж. Г., Сторчова Т. В.**

Латинська мова: Навчальний посібник для студентів гуманітарних факультетів. - 3-тє вид., переробл. - К.: Кондор., 2014.- 340 с.

ISBN 978-966-351-317-1

Навчальний посібник є третім, переробленим виданням.

Книга є курсом латинської мови, призначений для студентів 1-2 курсів факультетів іноземної філології, філологічних та історичних факультетів вищих навчальних закладів. Мета його - підготовка до читання першоджерел різних епох і розуміння міжнародної наукової та фахової термінології.

Складається з граматичного курсу, лексико-граматичних вправ, текстів, латинсько-українського словника до кожного заняття, ілюстрованих відомостей з життя римлян, граматичних таблиць та крилатих висловів. В кінці посібника подано латинсько-український словник найчастіше вживаних слів.

УДК 811.124 (075.8)

ББК 81.461 -923

*Рекомендувала до друку вчена рада
Кам 'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка,
протокол №11 від 25 грудня 2008 року.*

© Гуменюк Ж. Г., Сторчова Т. В., 2014

© Кондор, 2014

ISBN 978-966-351-317-1

З М І С Т

ПЕРЕДМОВА.....	3
ВСТУП.....	4

ЧАСТИНА ПЕРША

LECTIO PRIMA.....	10
Латинський алфавіт. Вимова голосних та приголосних. Дифтонги. Диграфи.....	10
Вправи. Тексти. Лексика.....	17
3 життя римлян. <i>Запозичені боги</i>	20
LECTIO SECUNDA.....	22
Складоподіл. Наголос. Поділ на склади. Велика буква.....	22
Вправи. Тексти. Лексика.....	24
3 життя римлян. <i>Римський календар</i>	26
LECTIO TERTIA.....	27
Іменник. Граматичні категорії іменника. I та II відміна іменників. Дієслово esse у теперішньому часі. Синтаксис простого речення.....	27
Вправи. Тексти. Лексика.....	34
3 життя римлян. <i>Імена римлян</i>	38
Dicta et sententiae.....	39
LECTIO QUARTA.....	39
Дієслово. Граматичні категорії дієслова. Основи і основні форми дієслів. Теперішній час активного і пасивного стану.....	39
Вправи. Тексти. Лексика.....	47
3 життя римлян. <i>Римське житло</i>	52
Dicta et sententiae.....	53
LECTIO QUINTA.....	54
Прикметники I-II відмини. Особові займенники Зворотний займенник. Присвійні займенники. Займенникові прикметники. Вказівні займенники. Прийменники.....	54
Вправи. Тексти. Лексика.....	60
3 життя римлян. <i>Освіта римлян</i>	62
Dicta et sententiae.....	63
LECTIO SEXTA.....	64
Минулий час недоконаного виду дійсного способу активного і пасивного стану. Майбутній час дійсного способу активного і пасивного стану.....	64
Вправи. Тексти. Лексика.....	68
3 життя римлян. <i>Заснування Рима</i>	74
Dicta et sententiae.....	75
LECTIO SEPTIMA.....	76
Третя відміна іменників. Приголосна, голосна та мішана група іменників. Особливості відмінювання іменників III відмини.....	76

Вправи. Тексти. Лексика.....	82
3 життя римлян. <i>Гай Юлій Цезар</i>	86
Dicta et sententiae.....	87
LECTIO OCTAVA.....	88
Прикметники III відміни. Дієприкметники теперішнього часу активного стану.....	88
Вправи. Тексти. Лексика.....	91
3 життя римлян. <i>Римська родина</i>	94
Dicta et sententiae.....	95
LECTIO NONA.....	96
Ступені порівняння прикметників. Особливості ступенів порівняння прикметників. Суплетивні ступені порівняння. Описовий спосіб. Вживання відмінків при ступенях порівняння.....	96
Вправи. Тексти. Лексика.....	99
3 життя римлян. <i>Архітектура Стародавнього Рима</i>	102
Dicta et sententiae.....	103
LECTIO DECIMA.....	104
Четверта і п'ята відміна іменників.....	104
Вправи. Тексти. Лексика.....	106
3 життя римлян, <i>імператор Август</i>	109
Dicta et sententiae.....	111
LECTIO UNDECIMA.....	112
Система часів перфекта активного стану. Минулий час доконаного виду дійсного способу активного стану. Давноминулий час дійсного способу активного стану. Майбутній час доконаного виду активного стану.....	112
Вправи. Тексти. Лексика.....	116
3 життя римлян. <i>Мистецтво Стародавнього Рима</i>	120
Dicta et sententiae.....	121
LECTIO DUODECIMA.....	122
Прислівник. Утворення прислівників. Ступені порівняння прислівників. Особливості утворення ступенів порівняння прислівників.....	122
Вправи. Тексти. Лексика.....	125
3 життя римлян. <i>Марк Туллій Цицерон</i>	127
Dicta et sententiae.....	128
ТЕКСТИ ДЛЯ ЧИТАННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ.....	129

ЧАСТИНА ДРУГА

LECTIO PRIMA.....	132
Дієприкметники. Дієприкметник теперішнього часу активного стану. Дієприкметник минулого часу пасивного стану. Дієприкметник майбутнього часу активного стану.....	132
Вправи. Тексти. Лексика.....	134
3 життя римлян. <i>Гай Юлій Цезар (березневі іди 44р.)</i>	138

Dicta et sententiae.....	139
LECTIO SECUNDA.....	140
Система часів перфекта пасивного стану.	
Perfectum indicativi passivi. Plusquamperfectum	
indicativi passivi. Futurum II indicativi passive.....	140
Вправи. Тексти. Лексика.....	141
З життя римлян. <i>Троя у гомерівському епосі</i>	142
Dicta et sententiae.....	146
LECTIO TERTIA.....	147
Займенник. Означальні, відносні, питальні,	
неозначені і заперечні займенники.....	147
Вправи. Тексти. Лексика.....	150
З життя римлян. <i>Веста та жриці-весталки</i>	155
Dicta et sententiae.....	156
LECTIO QUARTA.....	157
Числівник. Утворення і відмінювання кількісних	
і порядкових числівників. Розділові і прислівникові	
числівники.....	157
Вправи. Тексти. Лексика.....	161
З життя римлян. <i>Позначення днів місяців</i>	164
Dicta et sententiae.....	165
LECTIO QUINTA.....	166
Відкладні і напіввідкладні дієслова.....	166
Вправи. Тексти. Лексика.....	168
З життя римлян. <i>Книги в Римі</i>	171
Dicta et sententiae.....	172
LECTIO SEXTA.....	173
Неправильні дієслова. Недостатні дієслова.	
Безособові дієслова.....	173
Вправи. Тексти. Лексика.....	180
З життя римлян. <i>Історія Риму на монетах</i>	183
Dicta et sententiae.....	185
LECTIO SEPTIMA.....	186
Незалежний аблатив.....	186
Вправи. Тексти. Лексика.....	187
З життя римлян. <i>Рабство у Римській імперії</i>	191
Dicta et sententiae.....	192
LECTIO OCTAVA.....	193
Інфінітив. Знахідний відмінок	
з неозначеною формою дієслова.....	193
Вправи. Тексти. Лексика.....	196
З життя римлян. <i>Римська наукова література та філософія</i>	199
Dicta et sententiae.....	200
LECTIO NONA.....	201
Називний відмінок з неозначеною формою дієслова.	
Взасмоперехід зворотів.....	201
Вправи. Тексти. Лексика.....	203

З життя римлян. <i>Колізей - найвеличніша пам'ятка римської архітектури</i>	207
Dicta et sententiae.....	208
LECTIO DECIMA.....	209
Герундій. Герундив.....	209
Вправи. Тексти. Лексика.....	212
З життя римлян. <i>Гай Юлій Цезар - письменник та оратор</i>	215
Dicta et sententiae.....	215
LECTIO UN DECIMA.....	216
Умовний спосіб. Теперішній час кон'юнктива активного і пасивного стану. Минулий час недоконаного виду кон'юнктива активного і пасивного стану.	
Вживання кон'юнктива у незалежних реченнях.....	216
Вправи. Тексти. Лексика.....	219
З життя римлян. <i>Латинська мова в епоху середньовіччя</i>	222
Dicta et sententiae.....	223
LECTIO DUODECIMA.....	224
Кон'юнктив. Минулий час доконаного виду кон'юнктива активного і пасивного стану. Давньоминулий час кон'юнктива активного і пасивного стану.	
Вживання кон'юнктива у підрядних реченнях.....	224
Вправи. Тексти. Лексика.....	228
З життя римлян. <i>Латинська мова в добу Відродження</i>	231
Dicta et sententiae.....	232
ТЕКСТИ ДЛЯ ЧИТАННЯ ТА ПЕРЕКЛАДУ.....	233
ДОДАТКИ (таблиці)	
ДОДАТОК 1. Іменник.....	237
ДОДАТОК 2. Прикметник.....	238
ДОДАТОК 3. Дієслово.....	239
ДОДАТОК 4. Сполучники сурядності.....	246
ДОДАТОК 5. Прийменники.....	247
КРИЛАТІ ЛАТИНСЬКІ ВИСЛОВИ.....	249
GAUDEĀMUS.....	253
ЛАТИНСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК	
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	254